

ЗБАРАЗЬКА ЦЕНТРАЛІЗОВАНА
БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА
МЕТОДИЧНО – БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ

Серія:
«Наші славетні земляки»

"Сильна й висока душа"

(145 років від дня народження
Євгенії Бохенської)

Рекомендаційний бібліографічний
посібник

м. Збараж
2012 рік

ББК 91.9

С 36

Укладач:

Т. Кульпа, завідувачка методично-бібліографічного відділу ЦБС.

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор Збараської ЦБС.

Комп'ютерний набір:

Г. Ігнатєва.

Сильна й висока душа [Текст]: рекоменд. бібліогр. посібник / Збараська центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Т. Кульпа. – Збараж: [б. в.], 2012. – 10 с.

Примхлива доля, на жаль, не часто приводить у цей світ людей, які зосереджують у собі найкращі чесноти і якості рідного народу, успадковують його таланти і обдаровання, своєю особистісною яскравістю й самобутністю вражають і захоплюють. Вони несуть у собі добротворче світло у щоденній праці виконують шляхетну місію служіння ідеалам істини й добра, любові і честі.

До таких людей по праву можна віднести і нашу землячку Євгенію Іванівну Бохенську.

Даний рекомендаційний бібліографічний посібник може бути використаний у роботі бібліотек, вчителями та учнями загальноосвітніх шкіл, краєзнавцями.

Література в посібнику розміщена в алфавітному порядку авторів.

Електронну версію посібника розміщено на веб-сайті Збараської ЦБС: <http://www.zbarazh-library.com.ua/>

ББК 91.9

Збараська центральна бібліотека, 2012

*«Я в темінь кину смолоскип,
осяю шлях великий...»*

Лише останнім часом в умовах суверенної незалежної України маємо можливість ознайомитись з багатьма призабутими або ж забороненими тоталітарним режимом письменниками, ученими, громадськими та політичними діячами.

Тільки з однієї Збаражчини шанувальники українського художнього слова запізнались із спадщиною Івана Гнатюка, який певний час був репресований. Повернулося до читацького загалу безпідставно забуте ім'я талановитої поетеси Оксани Лятуринської, історичні праці Володимира Жили, художні твори Петра Телев'яка, уродженця села Капустинці, Михайла Качалуби, родом із Романового Села, яких доля закинула за океан.

Ім'я Євгенії Бохенської небагато говорить сьогоднішньому читачеві, причому не лише пересічному, а й спеціалістам-бібліотекарям, вчителям.

Цей посібник є невеликою дещицею у вінок пам'яті Євгенії Бохенської – письменниці, фольклориста, педагога, громадсько-культурного діяча.

Євгенія Бохенська народилася 3 січня 1867 року в селі Красносільці Збаразького району в сім'ї священика (за іншими джерелами у самому Збаражі).

В другій половині XIX століття вихідці з родини Бохенських працювали в Збаражі та в інших містах Галичини педагогами, лікарями, адвокатами, священиками.

У Збаражі зберігся родинний будинок Бохенських у провулку між вулицями Лесі Українки і Довгою.

Початкову школу Євгенія закінчила у рідному селі. Потім навчалася в Тернопільській учительській семінарії, яку закінчила в 1884 році. Після закінчення педагогічної практики, з 1885 по 1944 роки працювала вчителькою в селі Красносільці а потім у селах на Станіславщині (нині Івано-Франківщина), у місті Яворові на Львівщині та інших місцях.

Майже шість десятиліть навчала Бохенська сільських дітей, здобувши заслужену славу однієї з найкращих вчительок Галичини. Уроки Євгенії Бохенської були надзвичайно цікаві. Одночасно з педагогічною роботою вона зайнялася і літературною діяльністю.

На формування світогляду та переконань Євгенії Бохенської мав чималий вплив Іван Франко, з яким вона перебувала у творчих та дружніх взаєминах від середини 80-х років і до кінця його життя.

Великий поет прагнув схилити Бохенську до наукової літературної праці. Тим самим хотів, щоб вона сповна зрозуміла свої здібності та знання.

Євгенія Бохенська мала честь бути не просто знайомою Каменяра, а й відвідувати і підтримувати його під час великої недуги у Львові.

Через усе своє життя вона пронесла прекрасне й високе почуття кохання до поета. Їй на згадку про цю непересічну людину залишився від Франка не золото чи коштовний камінь, а ясна сльоза з очей поета: «Геня, дайте руку, - сказав він, піднявши своїми руками її руку, притис її долоню до свого лица, потримав так хвилику, далі струсив на її долоню свою сльозу і відпустив руку. – Візьміть цю сльозу на згадку».

Пізніше І. Гнатюк напише:

Весь вік, мов причинна свята,
Вона жила у радості натхненній,
Щаслива, що за молодості – геній,
Як Бог, поцілував її уста...

Друкуватись Є. Бохенська почала з 1884 року в журналі «Зоря», де були опубліковані її вірші «Літа мої молоденькі» і «Пусти мене, мамцю», створені за фольклорними мотивами.

В наступні роки побачили світ вірш «Дівчина і рута» (журнал «Дзвінок», 1893), психологічні етюди з життя селян «Запомога» (Літературно-науковий вісник, 1903), учнівської молоді – цикл «Зі споминів семінаристи» (Літературно-науковий вісник, 1906), інтелігенції «Тихі драми»: I. «Лист»; II. «По дорозі» (Літературно-науковий вісник, 1900), дитей-сиріт «Святий Николай», «Мариня», («Дзвінок», 1890), а також оповідання «Хочу докучити тобі» (Літературно-науковий вісник, 1901), «Целбес», «Чужа кров» (Літературно-науковий вісник, 1903).

Її сучасники твердили, що такі ж спогади письменниця готувала про І. Франка та В. Гнатюка.

Бохенська мала також нагоду спілкуватися з Михайлом Грушевським, у тісних творчих взаєминах перебувала Євгенія Бохенська з Михайлом Коцюбинським, Василем Стефаником, Гнатом Хоткевичем, Антоном Крушельницьким, Марією Деркач. Тобто, вона мала про що розповісти людям у своїх творах.

Особливо тісними були зв'язки Є. Бохенської з В. Гнатюком. Вона пильно стежила за його науковою діяльністю, одержувала від нього книги, надсилала йому фольклорні, етнографічні та літературно-художні матеріали тощо.

Євгенія Бохенська залишила у спадок також записи пісенного фольклору, прислів'їв, приказок, загадок. На їх основі були створені перші вірші письменниці, у яких проступала її громадська позиція. Для віршів, новел, оповідань Євгенії Бохенської характерний національний колорит. Глибокі знання з історії, культури, побуту, образність мислення авторки ставлять її твори в ряд читабельних.

Євгенії Бохенській належать також переспіви з творів польських поетів Адама Асника «Сонце і сирота» та Теофіла Ленартовича «Люби землю рідненьку».

На жаль, майже весь особистий архів письменниці пропав під час Другої світової війни. Деяка частина її творчих рукописів зберігається у відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки імені Василя Стефаника Академії Наук України.

Останні роки Євгенія Бохенська жила самотньо, без сім'ї і близької родини в селі Голешів Жидачівського району на Львівщині, де й померла 30 жовтня 1944 року.

За її могилою доглядають місцеві жителі, тим самим віддаючи данину світлій пам'яті співачки правди і науки обездоленого народу.

Зібрав і упорядкував до видання друковані і рукописні літературно-художні та епістолярні твори Євгенії Бохенської науковий працівник Львівського відділення інституту мистецтва, фольклору та етнографії імені Максима Рильського АН України, кандидат історичних наук Григорій Васильович Дем'ян. Цей дослідник віддав багато часу розшукам і фіксації та виявленню відомостей про життя і творчість нашої крайнки. Першим у нашому літературознавстві він подав значну частину важливих матеріалів до біографії української письменниці.

Хотілося б, аби свій слід Євгенія Бохенська залишила не лише у рідному письменстві, а й на рідній Збаражчині. То ж чи не доречним би було назвати одну із вулиць м. Збаража, або перейменувати вулицю Гвардійців-Кантемирівців (де зберігся родинний будинок Бохенських) на вулицю Євгенії Бохенської–письменниці, фольклориста, педагога, громадсько-політичного діяча? Мабуть це би було чи не найбільшою даниною шани видатній землячці.

Література

Бохенська Е. Твори [Текст] / Е. Бохенська. – Л.: Каме-
няр, 2002. – 146 с.

Про Є. Бохенську на сторінках періодики

1. Баб'як, П. Великою любов'ю палало її серце [Текст]: рядок з біографії краю / П. Баб'як// Вільне життя. - 1991.- 4 квіт.
2. Баб'як, П. Євгенія Бохенська [Текст] / П. Баб'як // Тернопіль: Тернопільщина літературна. - 1992.- № 4. – С. 6.
3. Баб'як, П. «Я б летіла пташиною...» [Текст] / П. Баб'як // Друг читача.- 1991.- 6 листоп.
4. Войтина, П. Слово про Євгенію Бохенську, вчительку і поетесу [Текст] / П. Войтина // Рушник. - Збараж, 2001.- С. 24-25.
5. Те ж : Народне слово. - 1994.- 28 жовт.
6. Дем'ян, Г. Щирі почуття доброго серця [Текст] / Г. Дем'ян // Колгоспне життя. - 1986.- 21 черв.
7. Кульпа, Т. Свій слід у рідному письменстві [Текст] / Т. Кульпа // Народне слово. – 2007. – 2 берез.
8. Ліберний, О. Сподвижниця Каменяра [Текст]: славетні імена / О.Ліберний // Свобода. - 2005.- 12 лют. - С. 6; портр.
9. Петраш, О. З Франкової плеяди [Текст] / О. Петраш // Вільне життя. - 2004.- 13 січ. - С.4.
10. Семеляк, Л. Наші земляки [Текст]: до 145-річчя від дня народження Євгенії Бохенської / Л. Семеляк // Архіваріус. – 2007. – груд. – С. 4.

Довідкові видання про Є. Бохенську

11. Бохенська Євгенія Іванівна – українська письменниця, педагог, публіцист [Текст] // Українська журналістика в іменах. - Львів, 2000. - С. 31.
12. Дем'ян, Г. Бохенська Євгенія Іванівна (псевд. і крипт.- Евг., Бох., Е. Б., Євгенія, М-а, Марта.; 03. 01. 1867, с.

Красносільці, нині Збараз. р-ну - 30. 10. 1944, с. Голишів, нині Жидачів. р-ну Львів. обл.) - письменниця, фольклористка, педагог, громадсько-культурна діячка [Текст] / Г. Дем'ян, о. Р. Сливка // Тернопільський енциклопедичний словник. - Т. - 2004.- Т. 1: А-Й.- С. 180: фотогр.

13. Євгенія Бохенська [Текст] // Літературна Збаражчина. - Збараж: Медобори, 1996.- С. 51-52.

14. Лутература до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 1997 рік: бібліогр. покажчик / Упр. культури Терноп. облдержадмін., Терноп. обл. універс. наук. б-ка; Уклад. Н. К. Іванко.- Т.: Підручники і посібники, 1996.- 138 с.

Про Є. Бохенську: С. 12-13.

15. Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2007 рік: бібліографічний покажчик / Упр. культури Терноп. облдержадмін; Терноп. обл. універс. наук. б-ка; уклад. М. В. Друневич. – Т.: Підручники і посібники, 2006.- 160 с.

Про Є. Бохенську: С. 20-22.

16. «Свій слід у рідному письменстві» (до 140-річчя від дня народження Євгенії Бохенської) [Текст]: попереджувальна довідка / уклад. Т. Кульпа. – Збараж: ЦБ, 2007.

140 років від дня народження Євгенії Бохенської

17. Сильна й висока душа [Текст]: рекомед. бібліогр. посібник [Збаразька центр. б-ка, метод. – бібліогр. від.: уклад. Т. Кульпа. – Збараж: [б. в.], 2012. – 17 с.

18. 145 років від дня народження Бохенської Євгенії Іванівни (03.01.1867 – 30.10.1944) – письменниці, фольклористки, педагога, громадсько-культурної діячки [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік / Збаразька центр. б-ка, метод. – бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б. в.], 2011. – С. 16-17.

19. Ткачов, С. Бохенська Євгенія (3 січня 1867 – 30 жовтня 1944) – укр.. поетеса, прозаїк [Текст] / С. Ткачов, В. Ханас // 250 імен на карті Тернопілля: Польсько-Українські відносини. – Т., 1996. – С. 11.

АБЕЦЕВНИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ ВИДАНЬ І НАЗВ КНИГ

Баб'як П.	1,2,3
Бохенська Євгенія Іванівна	11, 12
Войтина П.	4, 5
Дем'ян Г.	6, 12
Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2012 рік	18
Кульпа Т.	7
Ліберний О.	8
Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 1997 рік	14
Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2007 рік	15
Літературна Збаражчина	13
Петраш О.	9
Свій слід у рідному письменстві	16
Семеляк Л.	10
Сильна й висока душа	17
ТЕС	12
Ткачов С.	19

З М І С Т

Від укладача	2
Бібліографічна довідка.....	3
Твори Є. Бохенської.....	4
Про Є. Бохенську на сторінках періодики.....	7
Довідкові видання про Є. Бохенську.....	7

